Верелюсова М. Є.

УДК 330.322

Магістр 2 року навчання
факультету менеджменту та маркетингу ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ФОРМИ СТИМУЛЮВАННЯ ІНВЕСТУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Анотація. Узагальнено різноманітні форми інвестування інноваційних процесів на українських підприємствах відповідно до етапів їх життєвого циклу.

Аннотация. Обобщены различные формы инвестирования инновационных процессов на украинских предприятиях в соответствии с этапами их жизненного цикла.

Annotation. Different forms of investing innovative processes at Ukrainian enterprises are generalized in accordance with the stages of their life cycle.

Ключові слова: життєвий цикл інновацій, інноваційний розвиток, інвестування, кластер.

Характерною ознакою сучасної економіки є високий рівень конкуренції та скорочення життєвого циклу товару. У цих умовах одним із найреальніших шляхів досягнення успіху на ринку є орієнтація підприємства на інноваційний шлях розвитку. Високий рівень розвитку вітчизняної ринкової економіки, стабілізація фінансово-кредитної системи неможливі без успішної інноваційної діяльності.

Водночас аналіз процесів, які відбуваються в економіці країни, показує, що проблема наростаючого розриву з провідними країнами світу поглиблюється з причин несумісності технологій, низького рівня сприйняття вітчизняною економікою інновацій й інвестицій і структурно-галузевої та інституційної несумісності. Активне здійснення інноваційних процесів стає вирішальною умовою подальшого розвитку сучасної економіки нашої країни. Воно дозволить забезпечити якість зростання, ресурсозбереження, ефективність виробництва, випуск конкурентоспроможної на внутрішньому та світовому ринках продукції.

Питання фінансування інноваційного розвитку розглянуто в багатьох дослідженнях, як вітчизняних, так і зарубіжних авторів. Вагомий внесок у їх дослідження належить таким відомим вченим, як: Бланк І. А., Федулова Л. І., Хотяшева О. М., Геєць В. М., Василенко В. О., Балабанов І. Т., Бажал Ю. М., О. Лапко, Кокорін Д. І., Фролова Н. А., Й. Шумпетер. Однак невирішеними повною мірою є питання форм інвестування в інноваційні процеси за етапами їх життєвого циклу, тому метою даного дослідження є узагальнення різноманітних форм інвестування інноваційних процесів відповідно до етапів їх життєвого циклу на сучасних підприємствах.

Реалізація інноваційної моделі економічного розвитку України вимагає вживання заходів з економічного стимулювання інвестування у виробництво промислових підприємств, що займаються розробкою і впровадженням інноваційних проектів. Говорячи про інвестиційний клімат у цілому в країні, треба розглядати його в чотирьох вимірах, тобто проаналізувати фактори, що визначають інвестиційний клімат країни на різних рівнях господарського управління: макроекономічному (національному), регіональному, галузевому (підгалузевому) і на базі окремого підприємства. Тільки лише комплексний розгляд і оцінка всіх складових інвестиційного клімату, розуміння їхньої сутності і специфіки взаємодії в інвестиційному середовищі можуть привести до позитивних зрушень у нарощуванні інвестиційного потенціалу, у тому числі спрямовуватися на інноваційний розвиток [1].

На думку автора, до числа форм стимулювання інвестування засобів в інноваційні проекти варто віднести:

1. Податкові пільги (застосування знижених ставок при оподаткуванні прибутку, отриманого внаслідок упровадження інновацій; звільнення від оподаткування виробничих фондів, створених за рахунок прибутку і використовуваних в інноваційних проектах; використання інвестиційного податкового кредиту, що передбачає повне, або часткове звільнення від оподаткування прибутку, що направляється на нові інвестиції в пріоритетні галузі економіки або інновації; звільнення від сплати непрямих податків при реалізації інноваційного продукту). На думку автора, податкові пільги можна розглядати як альтернативу бюджетному фінансуванню, причому в окремих випадках навіть більш ефективну.
2. Дотації держави на інвестиції в інновації.
3. Пільгові кредити банків (сплата частини відсотків за кредит за рахунок казначейства Мінфіну України).
4. Державні гарантії комерційним банкам при видачі ризикових кредитів, найчастіше пов'язаних з виконанням початкових етапів життя інвестицій (на стадії НДДКР).
5. Пільгові мита на устаткування, прилади тощо, використовувані для виробництва інновації або впровадження інноваційної технології.
6. Прискорена амортизація основних засобів, задіяних в інноваційних проектах, що дає можливість накопичувати частину прибутку, не оподатковану податком, і використовувати її для інвестиційного й інноваційного розвитку, стимулювання наукових досліджень та ін.
7. Здешевлення ліцензій на виробництво і використання інноваційного продукту або технологій.
8. Матеріальне заохочення працівників підприємств за виконання особливо важливих завдань (у тому числі за розробку і впровадження інновацій).
9. Формування на добровільній основі фінансово-промислових територіальних асоціацій підприємств (кластерів), що створюють додаткові джерела фінансування інноваційних проектів.

Різноманіття форм стимулювання інноваційного інвестування пов'язане з тим, що система економічних

© Верелюсова М. Є., 2014

стимулів повинна охоплювати всі етапи і стадії життєвого циклу інновацій, тобто на кожному етапі (стадії) повинні

бути свої фактори підвищення зацікавленості інвестора в прискоренні створення або реалізації інновацій [2]. Можливе застосування тих або інших форм стимулювання залежно від періоду життєвого циклу інновацій наведено в таблиці [3].

Таблиця

Застосування форм стимулювання за етапами життєвого циклу інновацій

№	Форми стимулювання	Етапи життєвого циклу інновацій
1	Податкові пільги	Етапи зрілості та спаду (відповідає періоду нагромадження чистого економічного ефекту)
2	Дотації держави на інвестиції в інновації	Етапи: інвестиційний, піднесення, зростання
3	Надання пільгових кредитів банкам (за участю казначейства Мінфіну України)	На всіх етапах упровадження проекту
4	Державні гарантії комерційним банкам під видачу ризикових кредитів	Етапи: інвестиційний, піднесення, зростання
5	Застосування пільгових митних зборів на устаткування, прилади	На етапах зростання та піднесення (стадія впровадження інновацій)
6	Здешевлення видачі ліцензій на виробництво і використання інноваційного продукту або технології	Етапи піднесення та зростання
7	Матеріальне стимулювання працівників підприємства за виконання особливо важливих завдань	На всіх етапах впровадження проекту
8	Створення фінансово-промислових територіальних галузевих асоціацій підприємств (кластерів)	Передує створенню інновацій
9	Прискорена амортизація	На етапах зрілості та спаду

Крім викладеного, доцільним є інтенсивний розвиток територіально-галузевої інтеграції у галузях, тобто кластеризації вітчизняних підприємств як одного з факторів, спрямованих на стимулювання активізації інвестування коштів в інноваційну діяльність шляхом мінімізації трансакційних витрат.

Так, функціонування фінансово-промислових груп, особливо територіально-галузевого типу (кластерів), забезпечуючи поєднання інтересів банківських, промислових структур, елементів регіональної інфраструктури, скорочує перешкоди на шляху руху інвестицій у виробництво, створює додаткові стимули до інтеграції і зростання інвестицій [4]. Основними завданнями кластера є територіальна взаємодія підприємств галузевого комплексу в галузі (видобуток вугілля, нафти, газу, будівництво і т. д.) з об'єктами регіональної інфраструктури. Головне в структурі кластера – спільна, непосильна поодинці розробка і поширення інновацій на весь ланцюжок створення вартості за рахунок інтеграції інвестицій.

Таким чином, економічне стимулювання інвестиційного процесу на всіх етапах життєвого циклу інновацій – це могутній фактор активізації і підвищення ефективності інноваційної діяльності, а отже, і конкурентоспроможності країни на світовому ринку.

Наук. керівн. Ястремська О. М.

Література: 1. Денисенко М. П. Активізація інноваційних процесів у промисловості як передумова розвитку економіки України / М. П. Денисенко // Проблеми науки. – 2011. – № 1. – С. 20–24. 2. Инновационная экономика : монография / Л. Н. Ивин, В. М. Куклин ; под ред. Л. Н. Ивина. – Х. : НТУ "ХПИ", 2009. – 588 с. 3. Інноваційні процеси в змішаній економіці : монографія. Т. 1 / В. Г. Федоренко, М. П. Денисенко, І. М. Грищенко та ін. ; під ред. В. Г. Федоренка, М. П. Денисенка. – К. : ПІК ДСЗУ, 2008. – 194 с. 4. Волкова Н. Н. Промышленные кластеры / Н. Н. Волкова, Т. В. Сахно: – Пенза : Изд. "АСМИ", 2005. – 270 с.